

MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN

**BULETINUL MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN
SERIA ARHEOLOGIE**

2 - 2010

**Editura Renaissance
București
2010**

MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN

BULETINUL MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN. SERIA ARHEOLOGIE 2

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef:

Dr. Ecaterina Țânțăreanu, *Muzeul Județean Teleorman*

Membrii:

Dr. Radian R. Andreescu, *Muzeul Național de Istorie a României*

Dr. Abraham van As, *Leiden University*

Dr. Douglass W. Bailey, *San Francisco State University*

Dr. Ioana Bogdan-Cătănciu, *Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan'*

Dr. Sabin Adrian Luca, *Universitatea 'Lucian Blaga' din Sibiu, Muzeul Național Brukenthal*

Dr. Steve Mills, *Cardiff University*

Dr. Cristian Schuster, *Universitatea din București, Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan'*

Dr. Laurens Thissen, *Thissen Archaeological Ceramics Bureau, Amsterdam*

Secretar de redacție:

Drd. Pavel Mirea, *Muzeul Județean Teleorman*

Coperta: farfurie smălțuită, sec. XIV, descoperită la Zimnicea, colecția Muzeului Județean Teleorman (desen de Cătălina Dănilă)

Traduceri din limba engleză: Pavel Mirea

Tehnoredactare: Pavel Mirea și Pompilia Zaharia

Colegiul de redacție nu răspunde de opiniile exprimate de către autori.

Correspondența, manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb se vor trimite Colegiului de redacție, pe următoarea adresă: MUZEUL JUDEȚEAN TELEORMAN, str. 1848, nr. 1, cod poștal 140033, ALEXANDRIA, jud. Teleorman, ROMANIA sau prin email: muzjudteleorman@yahoo.com; ecaterinaan@yahoo.com; pavelcmirea@yahoo.com.

Volum editat cu sprijinul Consiliului Județean Teleorman

Editura Renaissance 2010
www.editurarenaissance.ro
(Editură recunoscută C.N.C.S.I.S.)
Editor: Sorin Alexandru ȘONTEA
Telefon/fax: 031.808.91.97/0744.652118
E-mail: sorinsontea@rdslink.ro

©Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurii

ISSN 2065-5290
Tipar: ABSTRACT MEDIA SRL
Tel/fax: 031.808.91.97

SUMAR
CONTENTS

Adina BORONEANȚ Ostrovul Corbului - o discuție asupra mormintelor mezolitice și neolitice timpurii <i>Ostrovul Corbului. Mesolithic and Neolithic burials - a discussion</i>	5
Abraham VAN AS 'How and why?' The Neolithic pottery from Teleor 003, Teleor 008 and Măgura-Bran, Teleorman River Valley, southern Romania 'Cum și de ce?' <i>Ceramica neolitică de la Teleor 003, Teleor 008 și Măgura-Bran,</i> <i>valea râului Teleorman, sudul României</i>	29
Alin FRÎNCULEASA, Octav NEGREA Un sit din epoca neo-eneolitică în zona colinară a Munteniei - Seciu, jud. Prahova <i>A Neolithic site in the hills area of Walachia - Seciu, Prahova County</i>	45
Pavel MIREA, Ion TORCICĂ Locuirile neolitice și eneolitice din zona Vistireasa, com. Nanov, jud. Teleorman. Note preliminare <i>Neolithic and Eneolithic habitations from Vistireasa, Nanov, Teleorman County. Preliminary Notes</i>	69
Ana ILIE, Iulia Neaga Câteva date despre o posibilă producție metalurgică în <i>tell</i> -ul de la Geangoești <i>Some data about possible metallurgical production to the Geangoiesti tell-settlement</i>	79
Ion TORCICĂ Observații asupra unor vase gumelnițene cu perforații din <i>tell</i> -ul de la Vitănești 'Măgurice', jud. Teleorman <i>Remarks on some Gumelnița perforated vessels from 'Măgurice' tell settlement, Vitănești,</i> <i>Teleorman County</i>	99
Dragoș MĂNDESCU Sur la chronologie des habitations du type Alexandria <i>Asupra cronologiei așezărilor de tip Alexandria</i>	107
Bogdan CIUPERCĂ, Pavel MIREA Sud - Vestul Munteniei în secolele VIII - X <i>The south-west of Walachia in VIII - X centuries</i>	115
Ecaterina ȚÂNȚĂREANU Observații asupra ceramicii smălțuite - artistice de la Zimnicea, jud. Teleorman <i>Observations on glazed pottery from Zimnicea, Teleorman County</i>	163
Steve MILLS The Contribution of Sound to Archaeology <i>Contribuția sunetului în arheologie</i>	179
Cătălin LAZĂR Considerații teoretico-metodologice privind studiul practicilor funerare (II): Contribuțiile arheologiei <i>The theoretical and methodological considerations concerning the study of funerary practice (II):</i> <i>the contribution of archaeology</i>	197
Piotr JACOBSSON Optically Stimulated Luminescence as a tool in environmental archaeology <i>Luminiscenta Stimulată Optic ca instrument în arheologia de mediu</i>	227
Colaboratori <i>Contributors</i>	237

OBSERVAȚII ASUPRA UNOR VASE GUMELNIȚENE CU PERFORAȚII DIN TELL-UL DE LA VITĂNEȘTI 'MĂGURICE', JUD. TELEORMAN

Ion TORCICĂ

Abstract: *This study remarks on the 'repair' of vessels, a practice little-known in Romanian Neolithic research. The vessels were discovered in a burnt dwelling belonging to the Gumelnița B1 layer at the 'Măgurice' tell settlement, Vitănești, Teleorman County. Two of the analyzed vessels belong to the inventory of dwelling L.15. They were found together with other special finds including a gold pendant and an anthropomorphic vessel. This combination of finds highlights the context in which the vessels were 'repaired' and offers more information on the purpose of this practice.*

Rezumat: *În studiul de față este prezentată o practică mai puțin cunoscută în cadrul cercetării eneoliticului din spațiul românesc, și anume aceea a 'reparării' unor vase. Acestea au fost descoperite în locuințe incendiate ce aparțin nivelului Gumelnița B1, în așezarea de tip tell de la Vitănești 'Măgurice', județul Teleorman. Două dintre vasele analizate fac parte din inventarul locuinței L.15. Ele au fost găsite împreună cu alte descoperiri ce pot fi considerate deosebite, printre care un pandantiv din aur și un vas antropomorf. Această asociere detaliază cadrul în care unele vase au fost 'reparate' și ne oferă informații suplimentare asupra scopului acestei practici.*

Keywords: *tell settlement; Gumelnița culture; perforation; dish; truncated cone-shaped vessel.*

Cuvinte cheie: *așezare tell; cultura Gumelnița; perforație; strachină; vas tronconic.*

Cercetările întreprinse în așezările culturii Gumelnița au dus la descoperirea unor vase cu perforații sau a unor fragmente ceramice perforate¹. Se observă existența a două situații în care au fost realizate perforații în pereții recipientelor. Unele perforații pot fi considerate 'utilitare', având scopul precis de a înlocui butonii perforați, deci de a ajuta la suspendarea vasului sau de a-l fixa mai bine, cum ar fi cazul capacelor (Harțuche și Bounegru 1997: 74, fig. 45). De cele mai multe ori acestea erau situate imediat sub buza vasului (Lăzurcă 1984, pl. VI, VII). Altele erau făcute pentru a 'coase' vasele sparte sau deteriorate, încercându-se astfel să fie redată în folosință. După aceste operații, recipientele căpătau fie funcția inițială, fie erau utilizate în alte scopuri (Lăzurcă 1984: pl. IX; Harțuche și Anastasiu 1968: pl. 25:1).

Arealul vestic al culturii Gumelnița este cunoscut datorită cercetărilor realizate îndeosebi în așezări, cele mai multe dintre ele fiind de tip *tell* (Mirea și Frînculeasa 2005: 64). Cel mai cercetat este *tell*-ul din localitatea Vitănești, județul Teleorman. Printre principalele obiective propuse în anul 1993, este și săparea în totalitate a ultimului nivel de locuire (Andreescu et al. 2003: 75).

În campaniile arheologice desfășurate în anii 2008-2009 în sectorul Y al *tell*-ului, au fost cercetate în întregime trei locuințe incendiate (L.13, L.14, L.15) ce au aparținut nivelului Gumelnița B1 (Andreescu et al. 2009a: 230). Starea lor de conservare este destul de proastă, fiind deranjate de lucrările agricole și de alte intervenții moderne. În unele cazuri, această situație a afectat posibilitatea reconstituirii formei exacte a structurilor, a dimensiunilor, a tehnicilor constructive și a eventualelor amenajări interioare. Locuințele L.13 și L.14 aveau un inventar bogat, format din numeroase vase întregibile, greutăți de lut ars cu decor spiralic, diverse unelte din silex, os, corn, plastică zoomorfă (Andreescu et al. 2009b: 76). Locuința L.15 avea un inventar ceramic mai redus, dar se remarcă prin alte descoperiri cu caracter mai special: un pandantiv din aur, un vas antropomorf și o statueta antropomorfă întregă.

Obiectul articolului de față este reprezentat de trei vase, dintre care două întregibile, descoperite în campania 2009 în locuințele 13 și 15.

Primul, un fragment de vas (Pl. II:6-8, III:4), a fost descoperit în sectorul C-G (6-7), caroul D6 la o adâncimea de -1,63 m față de punctul 0 și -0,55 m față de nivelul actual al solului. În campania arheologică din anul 2009, în sectorul C-G (6-7), după decopertarea nivelului arabil, la adâncimea de cca. 30-40 cm (față de nivelul solului) a ieșit la iveală o zonă cu chirpici ars la roșu-cărmiziu, mărunțit, concentrat în carourile C6-E6. În urma observațiilor startigrafice s-a considerat că acesta reprezintă continuarea distrugerii locuinței L.13, descoperită în campania din anul 2008. Grosimea acesteia era cuprinsă între 5-15 cm și avea prinsă în ea fragmente ceramice. Nu s-au observat amenajări de gen podele aflate sub nivelul de distrugere. Fragmentul ceramic se afla prins în nivelul inferior de distrugere, într-o zonă de grosime maximă a chirpiciului ars, împreună cu alte vase și fragmente de vase sparte *in situ*.

Alte două vase, o strachină și un vas de provizii tronconic au fost descoperite în sectorul M-R (1-5), în caroul M5 la adâncimea de -1,10 m față de punctul 0, respectiv în caroul M2 la -0,99 m.

Cercetările desfășurate în campania 2009 în acest sector s-au axat pe studierea resturilor locuinței L.15. Acestea se concentrau în carourile M1-M5, N1-N5, O2-O5. Distrugerea, afectată parțial de lucrările agricole, era formată dintr-o masă de lut ars la roșu-cărămiziu, mărunțit. În unele zone, cuprindea fragmente de chirpici cu dimensiunile între 2-5 cm. În carourile M3, M4 acestea aveau dimensiuni mai mari (20-40 cm) și erau formate din lipituri succesive de 2-3 cm. Nu s-au observat amenajări ale nivelului de călcare. În distrugere și sub aceasta s-au descoperit vase sparte *in situ*, greutăți de lut și o statueta antropomorfă ce reprezintă un personaj feminin așezat, de tipul așezat pe un scaun-tron.

Vasul de provizii era prins în nivelul superior al distrugerii. După demontarea acestuia, suprafața de chirpici ars s-a restrâns, apărând și bulgări mai mari ce formau la o distanță de 0,30 m de vas, o linie dreaptă, orientată NE-SV pe direcția carourilor M2-N1. Avea o lungime de 2-2,50 m, posibil indicând direcția uneia dintre laturile locuinței.

În caroul M5 s-a cercetat vatra ce aparține locuinței L.15. Era puternic deranjată, ceea ce s-a mai păstrat avea o formă ovală, alungită, cu dimensiunile de 1,00-1,50 m. La demontare s-a observat că aceasta a avut trei niveluri de 'plăcuțe de vatră'. În zona ei au mai fost descoperite trei râșnițe fragmentare și vase sparte *in situ*. Unul dintre acesta este cea de-a doua strachină ce face obiectul articolului de față.

Fragmentul de vas, descoperit în locuința L.13 reprezintă partea superioară dintr-o strachină tronconică (Pl. II:6-8, III:4). Are o pastă de bună calitate ce are ca degresant nisip fin, în cantități reduse. Este arsă secundar, având o culoare maroniu-gălbuie. La exterior este bine netezită iar la interior netezită și lustruită. Corpul vasului are pereții puțin arcuiți spre exterior. Buza este înclinată puternic spre interior, îngroșată la contactul cu partea inferioară a vasului și formează un corp comun cu aceasta. Diametrul la gură este 0,25 cm, raportul dintre părțile componente ale vasului nu se pot stabili cu exactitate datorită procentului redus în care se păstrează.

În zona inferioară a fragmentului păstrat se găsesc două orificii ce străpung în întregime peretele vasului (Pl. II:6-8). Între ele se află o distanță de 1,7 cm și au diametrul de 0,50-0,60 cm. Se poate observa că au fost realizate cu o unealtă gen burin, perforațiile fiind făcute din ambele direcții, una dintre acestea este puțin oblică (Pl. II:8).

Strachina descoperită lângă vatra locuinței L.15 este aproape întregă, lipsind din ea doar două fragmente. (Pl. II:1,3) Are o pastă de bună calitate, compactă, iar ca degresant s-a folosit nisip fin în cantitate mai mare decât la exemplarul anterior. La interior și exterior este bine netezită păstrându-se în unele porțiuni și urme de lustruire. Are o culoare maronie, unul din fragmente fiind mai roșcat datorită arderii secundare. Forma este tronconică, pereții corpului sunt foarte puțin arcuiți în exterior, chiar drepti în unele porțiuni. Datorită raportului care există între diametrul maxim și înălțime, strachina este destul de înaltă. Partea superioară este puternic înclinată spre interiorul recipientului iar umărul este rotunjit (Pl. III:2). Baza este ușor concavă, bine evidențiată și are un mic pedestal cu o înălțime de 0,50 cm.

În imediata apropiere a fundului recipientului pereții acestuia au două perforații (Pl. II:1,3, III:3). Acestea au o distanță între ele de 0,70 cm și un diametru la exteriorul strachinii de 0,50 cm și 0,70 cm la interiorul ei. Au fost realizate cu o piesă litică gen burin. La o analiză amănunțită se observă că procesul de perforare a fost făcut din interiorul vasului (Pl. II:5) De asemenea, la exterior, orificiul din apropierea bazei strachinii are o mică șanțuire orientată spre exteriorul ei, în direcția celei de-a doua perforații (Pl. II:4). Poate fi considerată ca o urmă de uzură, posibil de la o fibră vegetală sau de altă natură folosită la legarea fragmentelor ceramice. Strachina mai are o perforație incompletă situată la interiorul ei la o distanță de 1,50 cm sub buză (Pl. II:2,3). Diametru este de de 0,40 cm, fiind mai mic decât celelalte și datorită faptului că nu a străpuns în întregime tot peretele.

Modul de fragmentare al vasului cât și poziționarea perforațiilor ne indică posibilitatea ca acestea să fi fost făcute pentru a lega două panouri principale în care s-a spart strachina (Pl. II:3).

Cele două stăchini își găsesc analogii în materialul ceramic provenit din siturile de la Blejești (Berciu 1956: 551, fig. 83:4), Surdulești (Petrescu-Dîmbovița și Sanie 1953: 533, fig. 5:1,2,4), Căscioarele (Ștefan 1925: 154, fig. 11:6), Pietrele (Berciu 1956: 527, fig. 41, 533, fig. 53:2), Ciolănești din Deal (Petrescu-Dîmbovița și Sanie 1969: 52, fig. 9:6) și Gumelnița (Dumitrescu 1925: 64, fig. 33:2).

Al treilea vas cu perforații descoperit tot în locuința L.15 din care lipsește circa un sfert, este puternic fragmentat (Pl. I:3, III:1,2). Pasta sa este intermediară, și conține ca degresant foarte mult nisip cu o granulozitate medie. Este ars secundar, având o culoare maroniu-gălbuie. Interiorul său

este bine netezit. Exteriorul este tratat diferit, partea superioară este lustruită și netezită iar cea inferioară este acoperită cu barbotină organizată în benzi orizontale, puțin vălurite. Mai prezintă patru bezi verticale, tot din barbotină, dispuse diametral opus (Pl. III:1,2). Forma sa este tronconică, partea inferioară are pereții puțin arcuiți iar umărul este ascuțit. Partea superioară este bine evidențiată de restul vasului, pereții săi fiind ușor concavi. Sub diametrul maxim, în zona a două dintre benzile verticale de barbotină, are doi butoni perforați orizontal, dispuși diametral opus.

Vasul prezintă patru perforații în diverse părți ale corpului. Prima este situată la 2 cm deasupra diametrului maxim și are o dimensiune cuprinsă între 0,60 și 0,80 cm. Se poate observa că a fost făcută dinspre exteriorul peretelui vasului (Pl. I:1-3). Următoarele două perforații se găsesc la jumătate din înălțimea vasului. Au o distanță între ele de 2 cm și diametrul la exterior de 0,90 cm și 0,70-0,80 cm la interior. La o analiză amănunțită se observă că procesul de perforare a fost făcut peste jumătate, pornindu-se din exterior (Pl. I:4,5). Al patrulea orificiu este situat la 7,50 cm sub cele anterioare, spre baza recipientului (Pl. III:1). Are diametrul la exterior de 1 cm și de 0,50 cm la interior. Se poate constata că a fost făcut aproape în întregime din exterior (Pl. I:6,7).

Observarea modului în care s-a fragmentat vasul cât și poziționarea perforațiilor ne indică posibilitatea ca acestea să fi fost făcute pentru a lega mai multe panouri principale din recipient. Acesta s-a spart în zona superioară a sa, pe verticală, orificiul de sub buză indicând acest fapt. Posibil a mai existat o perforație lângă el pentru a ajuta la 'coasere', dar fragmentul ceramic nu a fost descoperit în locuință. Dispunerea celor două perforații alăturate cât și modul de spargere a zonei unde se găsesc sugerează posibilitatea continuării fracturii spre bază sau oblic. În acest ultim caz a fost și o spargere la îmbinarea dintre plăcile din care a fost modelat vasul. Această tehnică împreună cu aceea a 'colacilor' sau 'sulurilor' este întâlnită și demonstrată pentru cultura Gumelnița (Mirea și Frînculeasa 2005: 57; As et al. 2006: 139, 140 fig. 2a-2b). Ultima perforație ar putea fi legată și ea de această continuare a fragmentării spre baza vasului.

Analogii pentru acest tip de vas sunt întâlnite în materialul ceramic provenit din siturile de la Pietrele (Berciu 1956: 531, fig. 48, 49:1; Hansen et al. 2004, fig. 16:1,3), Alexandria Gorgan (Mirea și Pătrașcu 2006: fig. 21:2,3) și Ciolănești din Deal (Petrescu-Dîmbovița și Sanie 1969: 47, fig. 5:3). Se observă totuși că vasul de la Vitănești are diametrul bazei mai mic decât al gurii, iar barbotina este orientată diferit.

Practica perforării vaselor pentru a fi reparate sau a le fi extinsă funcționalitatea este întâlnită și în alte situri ale culturii Gumelnița. În așezarea de la Carcaliu, jud. Tulcea, în locuința L.1 au fost descoperite vase cu perforații (Lăzurcă 1984: pl. VI, VII, IX). Autorii studiului precizează clar că prezența orificiilor de pe peretele vasului de provizie este în 'legătură cu refacerea vasului' (Lăzurcă 1984: 27). Din așezarea de la Brăilița provine un castron tronconic pictat cu grafit la interior. Sub buză în trei locuri, vasul are câte două perforații 'dovada unor reparații suferite ulterior' (Harțușche și Anastasiu 1976: 95, fig. 152). În urma săpăturilor efectuate în *tell*-ul de la Brăilița s-au mai descoperit fragmente ceramice și vase cu perforații. Unul dintre acestea este un vas etajat care 'sub buză, este prevăzut cu găuri realizate prin perforarea peretelui' (Harțușche și Bounegru 1997: 56, fig.47:1). Un capac are două orificii lângă margine, iar o strachină are o singură gaură lângă buză (Harțușche și Bounegru 1997: 74, 76, fig. 45; 47:1). Posibil au avut scopul a ajuta la suspendarea sau la fixarea lor.

În interpretarea acestei practici de 'reparare' a vaselor eneolitice trebuie avute în vedere mai multe situații posibile. Spargerea acestor artefacte s-ar fi putut produce accidental sau intenționat. Repararea lor ne sugerează că s-a încercat redarea scopului inițial, unuia asemănător sau a altuia. Se poate considera că obiectele create într-un context domestic nu își pierd ușor înțelesul și semnificația chiar prin 'moartea' lor (Chapman 2000: 5). Dacă vasele erau de uz comun așa cum sugerează tipologia lor, posibil aveau doar o valoare practică ce a fost recâștigată total sau parțial în urma 'reparării' lor. În cazul în care constituiau un bun de prestigiu, prin numărul și calitatea lor, o eventuală pierdere a acestora ar fi afectat importanța deținătorului.

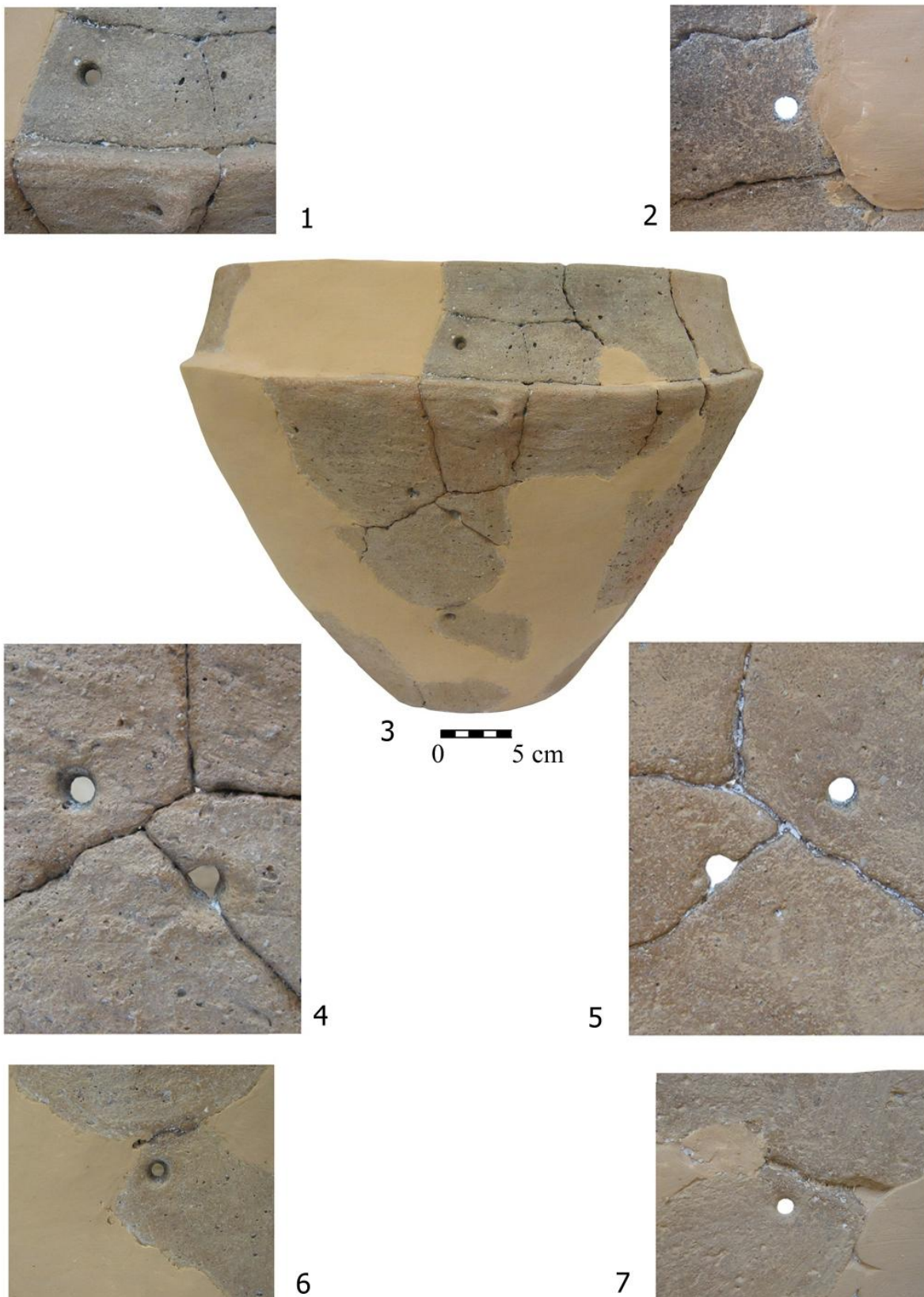
Este cert că vasele descoperite la Vitănești în locuința L.15 împreună cu alte artefacte 'deosebite' cum ar fi pandantivul de aur și vasul antropomorf, nu au fost aruncate după spargere. Deci valoarea lor nu a fost neglijată deși nu se pot compara cu celelalte elemente din inventarul locuinței sau cu castronul pictat cu grafit de la Brăilița. O spargere intenționată în cadrul unor ritualuri și apoi o reparare a lor ni se pare improbabilă.

Note

¹. Fragmente ceramice perforate au fost descoperite în timpul cercetării tell-ului de la Vitănești 'Măgurice' în diverse contexte stratigrafice, atât în nivelul B1 cât și în cele A2. Inventarul ceramic al locuinței L.15 cuprinde și o parte perforată din peretele unui vas cât și un fragment de la o starchină tronconică cu buza îngroșată la interior, ce are imediat sub ea un orificiu.

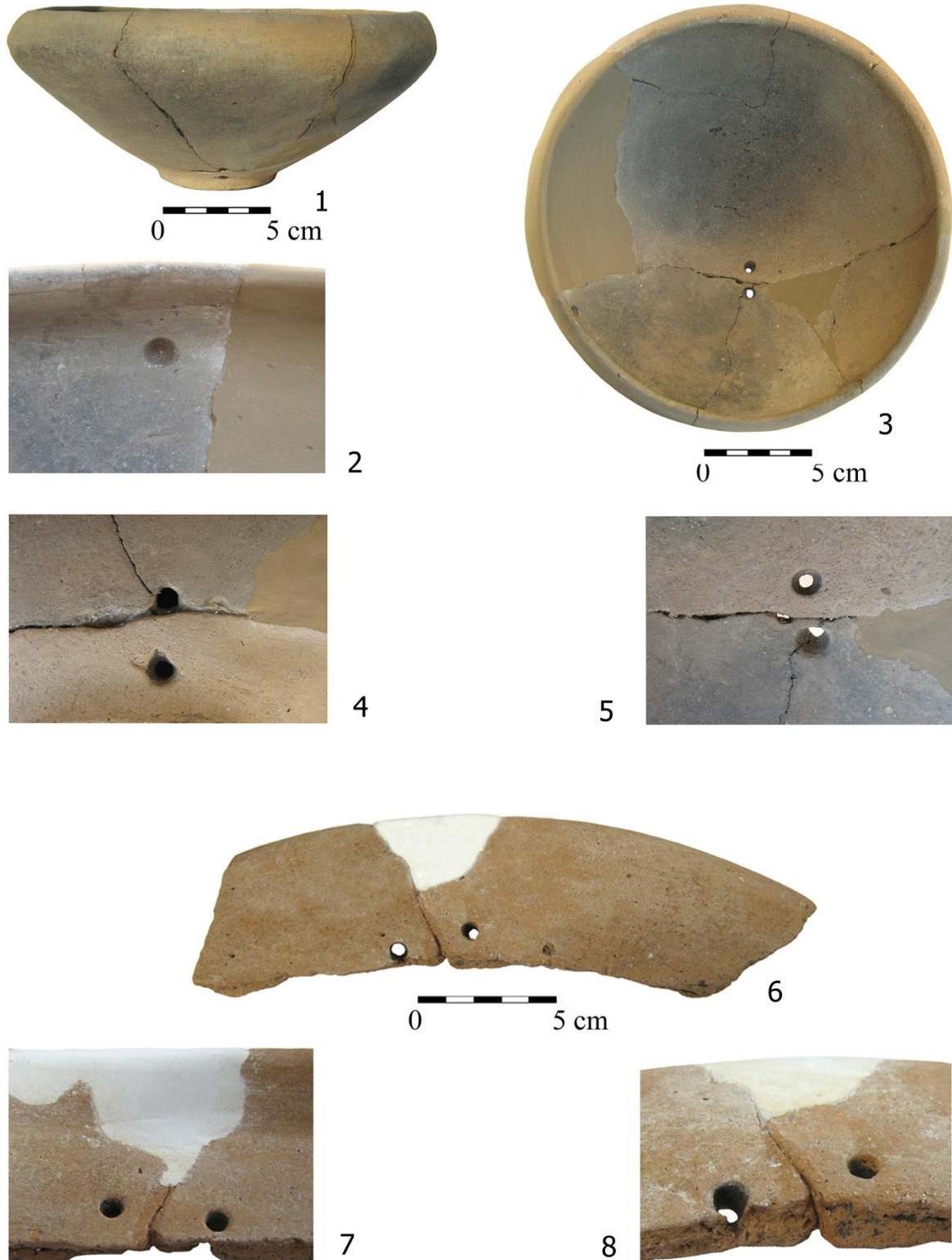
Bibliografie

- Andrescu, R.R. Mirea, P. și Apope, Șt. (2003) 'Cultura Gumelnița în vestul Munteniei. Așezarea de la Vitănești, Jud. Teleorman', *Cercetări arheologice. Muzeul Național de Istorie a României XII*: 71-87.
- Andrescu, R., Moldoveanu, K., Bălășescu, A., Radu, V., Haită, C., Torcică, I., Mirea, P., Dumitru, M., Zaharia, P. Nica, T. (2009a) 'Vitănești "Măgurice", com. Vitănești, județul Teleorman', Angelescu, M.V, Oberländer-Târnoveanu, I., Vasilescu F., Cîrstina, O., Olteanu, G. *Cronica Cercetărilor Arheologice din România, Campania 2008 - a XLIII Sesiune Națională de Rapoarte Arheologice, Târgoviște, 27-30 mai 2009*, Valachica 21-22 (2008-2009), pp. 229-30, București: Complexul Național Muzeal 'Curtea Domnească' și cIMEC.
- Andrescu, R.R. Mirea, P., Moldoveanu, K., Torcică, I. (2009b) 'Noi descoperiri în așezarea gumelnițeană de la Vitănești "Măgurice" ', *Buletinul Muzeului Județean Teleorman. Seria arheologie* 1: 75-92.
- As, A. van, Jacobs, L. and Thissen, L. (2006) 'Preliminary data on Boian and Gumelnița pottery from TELEOR 008 and Măgura-Bran respectively, Teleorman river valley, Southern Romania', *Leiden journal of pottery studies* 22: 137-47.
- Berciu, D. (1956) 'Cercetări și descoperiri arheologice în regiunea București', *Materiale și Cercetări Arheologice* II: 493-562.
- Chapman, J. (2000) *Fragmentation in archaeology. People, places and broken objects in the prehistory of south-eastern Europe*, London, New York: Routledge.
- Dumitrescu, Vl. (1925) 'Fouilles de Gumelnița', *Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie* II: 29-102.
- Hansen, S. von, Dragoman, A. Benecke, N. Görsdorf, J. Klimscha, F. Oanță-Marghitu, S. Reingruber, A. (2004) 'Bericht über die Ausgrabungen in der Kupferzeitlichen Tellsiedlung Măgura Gorgana bei Pietrele in Muntenien/Rumänien im Jahre 2002', *Sonderdruck aus Eurasia Antiqua* 10: 1-53.
- Harțuche, N.A. și Anastasiu, F. (1968) *Brăilița. Așezări și cimitire omenești datând din epoca neolitică până în pragul orânduiri feudale*, Muzeul Brăilei: Brăila
- Harțuche, N. A. și Anastasiu, F.(1976) *Catalogul selectiv al colecției de arheologie a muzeului Brăilei*, Muzeul Brăilei: Galați
- Harțuche, N. Bounegru, O. (1997) 'Săpăturile arheologice de salvare de la Medgidia, jud. Constanța (1957-1958)', *Pontica* XXX: 17-104.
- Lăzurcă, E. (1984) 'Cercetări arheologice în stațiunea neolitică de la Carcaliu (jud. Tulcea)', *Peuce. Rapoarte, cataloage, studii și note de istorie și arheologie* IX: 23-28.
- Mirea, P. și Frînculeasa, A. (2005) 'Locuirea eneolitică gumelnițeană de la mănăstirea Glavacioc, jud. Argeș', *Argesis. Studii și comunicări. Seria Istorie* XIV: 55-74.
- Mirea, P. și Pătrașcu, I. (2006) *Alexandria. Repere arheologice și numismatice*, Ploiești: Ed. Musica Viva.
- Petrescu-Dîmbovița, M. și Sanie, S. (1953) 'Cercetări arheologice la Surdulești', *Materiale Arheologice privind Istoria Veche a R.P.R.*: 523-42.
- Petrescu-Dîmbovița, M. și Sanie, S. (1969) 'Sondajul în tell-ul gumelnițean de la Ciolănești din Deal', *Arheologia Moldovei* VI: 41-53.
- Ștefan, Gh. (1925) 'Les fouilles de Căscioarele', *Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie* II: 138-97.

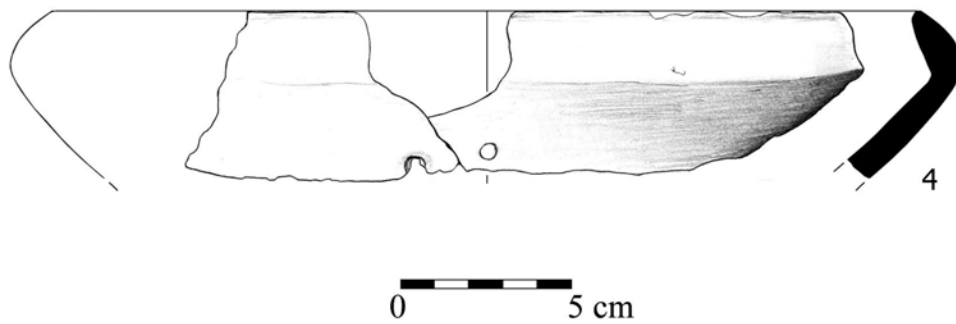
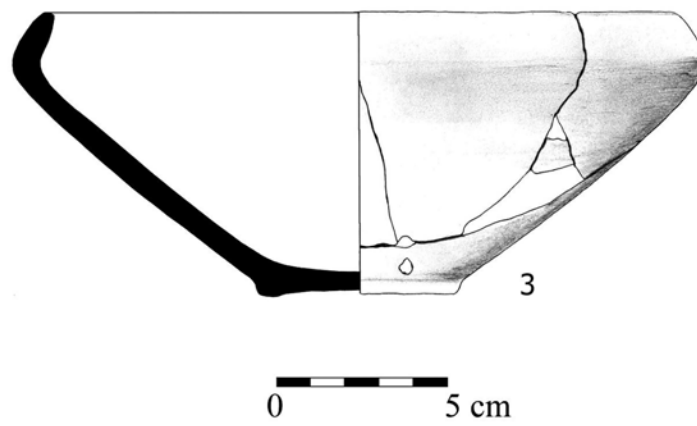
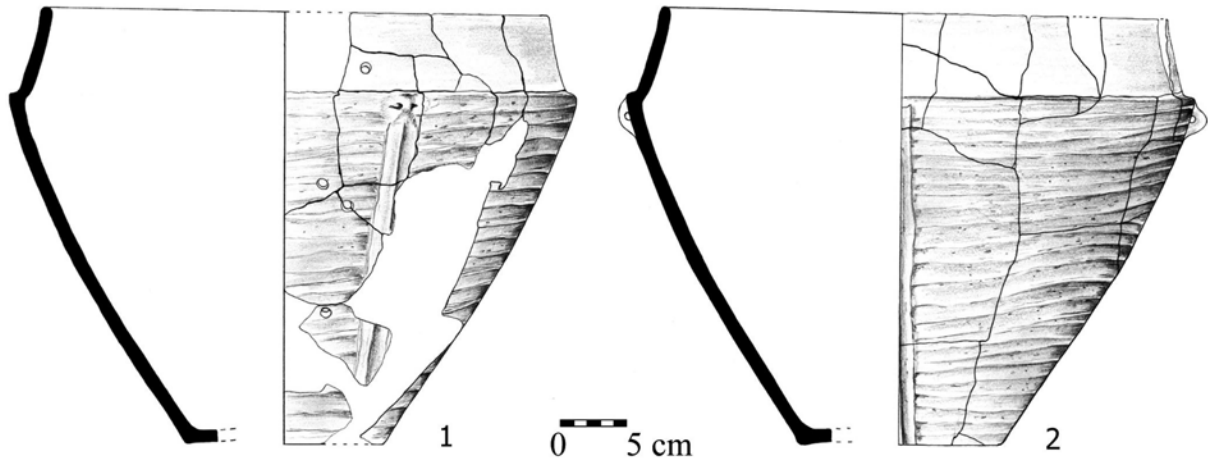
Plansa I Vas tronconic (3); detalii ale perforațiilor din exteriorul vasului (1, 4, 6) și din interiorul vasului (2, 5, 7).

Truncated cone-shaped vessel (3); details of the outside vessel perforations (1, 4, 6) and the inside vessel perforations (2, 5, 7).

Plansa II Strachină (1, 3); detalii ale perforațiilor din exteriorul vasului (4) și din interiorul vasului (2, 5); fragment de strachină (6) detalii ale perforațiilor din exteriorul vasului (8) și din interiorul vasului (7).

Dish (1, 3); details of the outside vessel perforations (4) and the inside vessel perforations (2, 5); dish fragment (6); details of the outside vessel perforations (8) and the inside vessel perforations (7).

Planșa III Vase perforate.

Vessels with perforations.